

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1670

Quæst. 2. An, & qua ratione cognoscat Deus creaturas in se ipso, in aliquave formalitate sui, vt omnipotentià, scientià, ideà, amore ipsarum creaturarum, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77011)

speciei propriae creaturarum ad earum cognitionem concurrere virtute, quam habet earum in ipsis met cognoscitiam: tamen non sit earum species, proprie loquendo, iuxta dicta disput. 23. quest. 2. proposit. 4. Siquis autem formalitatem speciei intelligibilis proprie dicta admittat in Deo, absque incommodo duplicem admittere poterit; alteram respectu scientiae, qua se Deus in se ipso cognoscit; alteram respectu scientiae, qua cognoscit creaturas in ipsismet. Nec est incommo- dum, creaturas obiectum formale esse formalitatis scientiae, qua in se cognoscuntur, ut mox dicam. Nec sequitur, esse duplex, aut multiplex Verbum iuxta scientiarum pluralitatem, etsi ex eis omnibus procedat, quod est sub- lite: quia Verbum non multiplicatur pro mul- titudine formalitatum multiplici scientiae cor- respondentium, ut in tract. de Trinitate expli- candum est. Alias ex scientia simplici, & vi- sionis, conditionata, & absoluta, quas ne- mo non multiplicat, multiplex Verbum emanaret.

9 Quinto obijciunt. Si creatura a Deo cog- noscerentur in se ipsis, essent obiectum forma- le, motuum, ac specificatum talis cognitio- nis. Sed repugnat, perfectionem Dei infinitam, qualis est sua cognitio, habere pro obiecto for- mali, motuum, & specificatum aliquid crea- rum. Ergo. Concessa maiori; neganda est mi- nor; de qua late egimus supra disput. 23. quest. 8. proposit. 2. ubi alia, quae hic obijci possent, di- luta sunt.

10 Sexto opponunt nobis S. Tho. 1. par. quest. 14. art. 5. ubi aperte pro sententia opposita stare videtur, dum ait, Deum alia a se non in ipsis vi- dere, sed in se ipso; oportereque, ut ipsum intelligere diuinum per aliud non specificetur, quam per essentiam diuinam. Respondeo S. Tho. quoad primum tantum velle, creaturas non in- telligi per species ab eis petitas, sed per essen- tiam, eoque solum sensu asserere, eas non in se ipsis cognosci, sed in Deo, in quantum essen- tia eius continet similitudinem creaturarum, ut patet ex contextu; quod non tollit, eas in se ipsis cognosci, quo sensu nos loquimur. Quoad secundum autem S. Tho. agit de specificatione influxiva a forma intrinseca proveniente, qua- liter se gerit essentia Dei respectu cuiusvis actus scientiae, non de specificatione extrinseca termi- nativa, qualem creatura praestare possunt, ut etiam patet ex contextu. Videatur Heri- ce supra, & dicta a nobis disput. 23. quest. 8. iam citata.

11 Denique opponitur D. Dionysius cap. 7. de Diuinis nominibus, ubi clare docet, Deum cognoscere creaturas non ex ipsis, sed ex se ipso, & in se, ut in causa. Tum, ea, quae sunt, nos- cere, non rerum notitia, sed sui. Neque aliam quidem sui, aliam vero aliorum scientiam habe- re; sed vno causa: complexu omnia scire. Sentit ergo Dionysius, Deum non in ipsis, sed in se tantum ut in causa cognoscere creaturas. Ver- ba eius habes infra quest. sequente. Respondeo, D. Dionysium docere quidem, Deum in se ipso creaturas cognoscere, ut nos etiam ostende- mus quest. sequente, non tamen negare, cogno- scere eum etiam creaturas in ipsismet, ut mo- do contendimus; sed solum, nihil eum a creatu- ris per speciem ab eis acceptam didicisse; sed scientia anticipata, & a se prae habitam eas cogno- scere. Dicit enim ibidem. *Neque enim ea, quae*

sunt, ex ipsis, quae sunt, discens nouit diuina mens; sed ex se, & in se, &c. Et paulo inferius. *Ea- dem etiam causa vna omnia ut a se profecta, & in se ante constantia cognosceret; neque ab his, quae sunt, ipsorum notitiam accipiet.* Vnde, cum ait Dionysius, Deum cognoscere ea, quae sunt, non rerum notitia, sed sui, illud non verum, non obiectiue, sed efficienter debet sumi: quasi di- cat, Deum res omnes per notitiam, non ex rebus ipsis partam, sed a se prae habitam cognoscere, ita explicat Ziparistotus decade 8. Eodemque sensu negat Deo duas scientias, aliam sui, aliam creaturarum, idest, aliam, quam ipse sibi indi- derit, aliam, quam a creaturis acceperit. Vi- deatur Dionysius Carthus. ad hunc D. Dionysij locum, quem etiam exponunt Vazq. Heriz. & alij supra relati.

Propositio 2.

Deus diuersis modis, siue per diuer- 12
sos actus cognoscit creaturas omnes in ipsismet.

Primo enim cognoscit illas per actum, ad quem ipsae solae determinant, & qui solas illas re- praesentat. Secundo cognoscit illas per actum, ad quem ipsae solae determinant, sed per quem Deus etiam cognoscitur ex vi connexionis, quam creaturae habent cum ipso; atque ita est actus, quo & creaturae in se ipsis, & Deus in ipsis crea- turis cognoscitur. Tertio cognoscit illas per ac- tum, ad quem tum creaturae determinant, tum etiam Deus; atque ita est actus, quo creaturae in se ipsis, & Deus in creaturis cognoscuntur, simul- que Deus in se ipso cognoscitur, & creaturae in Deo. Quibus praeterea tribus diuersis modis singulas creaturas, & singula eorum aggregata cognoscit Deus in ipsismet. Idque tum quoad quiditatem, tum quoad existentiam aut absolu- tam, aut conditionatam. Praeter alios actus, quos circa illas habet; ut ex dictis in praecedentibus colligere est. Quos omnes actus scientiae Dei, non solum per rationem nostram, sed vir- tualiter etiam esse inter se distinctos, ex doctri- na tradita supra disput. 23. quest. 4. constat.

QVAESTIO II.

An, & qua ratione cognoscat Deus creatu- ras in se ipso, in aliquavè formalitate sui, ut omnipotentia, scientia, idea, amore ipsarum crea- turarum, &c.

13
Qua sit cognitio vnus in alio, & quo differat a cognitione vnus ex alio, saepe in supe- rioribus explicauimus. Vtramque tamen in praesenti videntur confundere nonnulli ex Au- thoribus referendis, dum aiunt, Deum cognosce- re creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, quasi cognitio de Deo prius concepta ad creaturarum cognitionem determinet: quod est, loquendo proprie, creaturas non in Deo, sed ex Deo cognosci: nisi velint, Deum, non ex parte actus, sed ex parte obiecti dumtaxat esse prius

prius cognitum vt medium cognoscendi creaturas; vt sensus sit, Deum primario, & creaturas secundario per eandem prorsus cognitionem attingi: quia Deus ipse, non creatura, determinat ad talem cognitionem: quod propriè est, creaturas cognosci in Deo.

14 Prima itaque in presenti quaestione, & communissima Theologorum sententia est, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, seu tanquam in obiecto primario ducente, ac determinante obiectiue ad earum cognitionem. Ita Bann. 1. par. quaest. 14. artic. 6. Zumel, Nauarrete, Nazarius, & Molina artic. 5. Valent. ibidem punct. 3. Gonzalez disput. 37. Machin. disput. 24. Soar. lib. 3. de Atribut. cap. 2. Faol. artic. 5. citato dub. 1. vbi ex antiquis plurimos refert. Gran. controu. 2. tract. 2. disput. 3. Albiz disput. 5. de Scient. à sect. 12. Herice disput. 5. cap. 3. Sfort. lib. 1. num. 36. Tann. disput. 2. quaest. 8. dub. 3. Ruiz disput. 10. de Scient. sect. 2. & sequentibus. Ioan. à S. Thom. 1. par. disput. 17. & 18. Auerſa quaest. 14. sect. 12. Martin. disput. 10. sect. 1. Ribas disput. 4. cap. 1. & 2. Franc. de Iugo disput. 28. cap. 4. Smising. tract. 3. disput. 2. quaest. 2. Ribaden. disput. 8. de Scient. cap. 4. & sequentibus, & communiter Recentiores. Ex quibus nonnulli solum dicunt in genere, Deum cognoscere creaturas in se ipso. Plerique specialius docent, eas cognoscere in sua omnipotentia tanquam in causa. Addunt alij, cognoscere illas in sua scientia, aut etiam in idea, & in amore ipsarum. Quidam etiam de creaturis indefinitè, vniuersaliter vè loquuntur, comprehendentes sub hac quaestione tam existentes, quam possibiles. Alij de possibilibus dumtaxat sermonem habent. Et quidem, esse Deum medium idoneum, vt in ipso creatura cognoscatur ratione connexionis, quam cum eis habet, neque aliter posse, plerique talem connexionem adstruunt affirmant. Alij verò eam negantes adhuc censent, manere Deum idoneum medium ad id muneris: quod variè explicant, vt videbimus. Tam secunda sententia negat, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in medio prius cognito, seu obiectiue determinante ad earum cognitionem: asserit tamen, Deum cognoscere creaturas in se ipso tanquam in specie expressa, seu tanquam in speculo, seu potius tanquam in obiecto formali. Non enim censent Auctores huius sententiae, scientiam, quia Deus sibi exprimit, ac representat vniuersa, vt medium cognitum reflexè determinare, seu mouere ad cognitionem creaturarum; sed eam per locum intrinsecum idcirco esse representatiuam creaturarum; quia est representatiua ipsius Dei: à quo vt ab obiecto formali, & infinito suam desumit infinitatem in esse cognitionis, ratione cuius non potest non esse representatiua ceterorum omnium obiectorum cognoscibilium. Quo solum sensu dicunt, (sed certè improprie), Deum in se ipso, vt in speculo cognoscere creaturas. Huius sententiae fuit Vazq. 1. par. disput. 60. cap. 2. & 3. quem sequuti sunt Becan. cap. 10. quaest. 4. conclus. 2. & 3. Alarcon disput. 2. de Scient. cap. 1. & 3. & Gasp. Hurt. disput. 2. de Scient. diff. 2. Tertiam sententiam inuexit in scholas Arrubal disput. 30. & 31. dicens, Deum quidem non cognoscere creaturas in se ipso vt in medio prius cognito, seu obiectiue determinante; in quo conuenit cum secunda sententia: cognoscere tamen illas in sua omnipotentia vt in causa; id-

que non alia ratione, nisi, quia omnipotentia munus habet speciei impressae respectu cognitionis creaturarum: hoc enim ipso, quod eas eminenter continet in ratione entis in ordine ad earum productionem, continere etiam illas in ratione intelligibilis in ordine ad earum cognitionem; quod est proprium speciei impressae: ob suam enim infinitatem illas quoad omnes rationes continere: in eoque differre à potentijs creatis. Ex quibus patet, apud Theologos firmum, & stabile esse, Deum in se ipso aliquo modo cognoscere creaturas. Quocirca opinionem Gregor. in 1. distinct. 36. quaest. vnicè absolute negantem, cognoscere Deum creaturas in se ipso vt temerariam damnant Faol. supra num. 5. & Ruiz disput. 5. de Scient. sect. 4. num. 14.

Propositio I.

15 Deus creaturas omnes tam existentes, quam possibiles, quas ipse facit, aut potest facere, cognoscit in se ipso tanquam in causa: atque aded illas in sua omnipotentia cognoscit; idque tanquam in medio mouente, seu determinante obiectiue ad earum cognitionem.

Loquor de creaturis, quas Deus facit, aut potest facere, vt modò ablineam à peccatis, & à chymaris impossibilibus, de quorum cognitione agam postea. Et probo propositionem primo ex D. Dionysio; qui cap. 7. de Diuinis nominibus ita habet. *Neque enim ea, quae sunt, ex ijs, quae sunt, discens nouit diuina mens: sed ex se, & in se per causam rerum omnium cognitionem, scientiam, essentiamque anticipatam, & ante comprehensam habet: non, quod per speciem singula consideret; sed quod vno causa complexu omnia sciat, & contineat.* Et paulò post. *Se ipsam ergo noscens diuina sapientia nouit omnia.* Et infra. *Non igitur propriam sui notitiam Deus habet, aliam autem, quae communiter, & generaliter ea, quae sunt, omnia comprehendit. Ipsa enim se ipsam omnium causa noscens nullo prorsus modo ea, quae à se profecta sunt, & quorum causa est, ignorabit. Haec ergo Deus ea, quae sunt, noscit, non rerum notitià, sed sui.* Quod testimonium aded videtur apertum pro nostra propositione, vt S. Tho. lib. 1. contra gent. cap. 49. postquam eandem alijs probauerat, tandem concludit his verbis. *Colligemas igitur has duas conclusiones apparet, Deum cognoscere se ipsum quasi primò, & per se notum; alia verò sicut in essentia sua visà. Quam quidem veritatem expressè Dionysius tradit in 7. cap. de Diuinis nominibus.* Haec S. Tho. Qui in alijs etiam locis eandem tradit veritatem, vt 1. par. quaest. 12. art. 7. & 8. & quaest. 14. art. 5. & 6. In eodemque sensu, teste Soar. & Tannero supra, ceteri Theologi ante Vazquez intellexerant semper Dionysium. Quod argumento est, expositionem, qua Vazq. & sui illum conantur interpretari, in suamque sententiam trahere ab eius mente alienam esse: in qua proinde refutanda non opus est modò immorari. Et etiam haud dubiè pro nobis Concilium Valentinum sub Lothario Imperatore cap. 2. sine, dum ait. *Deus nouit omnia ante, quam fiant, ex sua omnipotentia, & incommutabili maiestate.* Sed agamus ratione.

16 Et quidem in sententiâ, quæ omnipotentiam diuinam connexam facit cum creaturis possibilibus nullo negotio, quod ad has attinet, propositio data probatur. Nam, vt vniuersaliter statuimus disput. 23. quæst. 6. & 7. quidquid est terminus alicuius metaphysicæ connexionis, à Deo in ipsâ re connexâ cognoscitur. Si ergo creaturæ possibilis termini sunt connexionis metaphysicæ omnipotentia Dei, non poterunt non ab ipso Deo in ipsâ omnipotentia cognosci. Et, si Deus se ipsum in creaturis cognoscit, vt disput. 24. quæst. 3. probatum est, ob connexionem, quam creaturæ cum ipso habent; quid ni etiam creaturas cognoscet in se ipso, si ipse pariter cum illis connexus est? Hæc tamen respectu creaturarum existentium, aut futurarum non habent locum. Cum certum sit, omnipotentiam Dei cum illis connexam non esse. Vt hinc planè conficit, eos, qui connexionem omnipotentia cum creaturis vt quid necessarium exposcunt ad hoc, vt Deus creaturas in omnipotentia cognoscatur, ægrè defendere posse D. Dionysium, & S. Th. qui apertè de omnibus creaturis, etiam existentibus, loquuntur, dum docent; Deum eas in se, vt in causâ, atque adeo in sua omnipotentia cognoscere, vt in relatis eorum locis videre licet. Ex quo patet, quàm malè Ribaden. vbi supra, & alij prætendant, neque prædictis Patribus, neque rationi satisfieri posse, nisi dicatur Deus in se cognoscere creaturas tanquam in medio cum illis intrinsecè connexo. Cùm potius oppositum necessariò dicendum sit, vt stare possit id, quod tanquam rationi consonum apertè docent ipsi Patres; nimirum, Deum in se tanquam in causâ, non solum creaturas posibles, sed etiam existentes cognoscere; cum quibus tamen non esse eum connexum intrinsecè, certissimum apud omnes est. Ob id melius censent Herice vbi supra num. 19. Albiz sect. 13. num. 8. & 9. & multi alij Recentiores, etiam, suppositâ sententiâ tollente ab omnipotentia omnem connexionem cum creaturis, dicendum nihilominus esse, Deum creaturas ipsas in sua omnipotentia cognoscere, siue in se ipso tanquam in causâ, vt nostrâ propositio fert.

17 Caterùm id non ita facilè videtur ostendi in sententiâ istâ; quam etiam nos tom. 1. disput. 4. quæst. 2. & supra disput. 23. quæst. 9. amplexi sumus. Nam, si omnipotentia ex suo conceptu non magis petit, quod sint creaturæ, quàm, quod non sint, & aequè benè sine illis, atque cum illis esse potest, quo pacto per eam Deus poterit obiectiue determinari ad creaturarum cognitionem? Medium quippè indifferens ad duo extrema contradictoria non magis ad cognoscendum vnum, quàm ad cognoscendum alterum mouere, siue determinare potest. Nonnulli rem hanc minis explicatam reliquerunt, inde solum probantes, omnipotentiam, etsi absolutam à creaturis, ad earum cognitionem determinare, mouereque obiectiue; quia creaturæ in illâ tanquam in causâ continentur. Ego verò cum doctis Recentioribus assero, huiusmodi continentiam omnipotentia absolutam à creaturis, quæ etiam, creaturis sublaris, permaneret in Deo, ad creaturarum cognitionem, per se præcisè non magis posse conferre modò, quàm casu, quod creaturæ non essent; nisi aliquid aliud addatur. Hoc autem addendum esse censeo; & quod creaturæ sint, & quod in-

tellectus ad earum cognitionem vi omnipotentia determinandus, non vtunque cognoscitiuus, sed plene comprehensiuus ipsius omnipotentia sit. Cùm enim ad comprehensionem pertineat, non solum penetrare, quidquid obiectum comprehensum habet intrinsecè, sed etiam, quidquid ad illud extrinsecè pertinet, de eo que reuera enunciabile est, vt tom. 1. disput. 17. quæst. 6. ostendimus late; efficitur, omnipotentiam diuinam ad sui cognitionem comprehensiuam determinare non posse, nisi determinando pariter ad cognitionem creaturarum, supposito, quod creaturæ sint; creaturæ quippe non solum posibles, sed etiam existentes ex suppositione, quod tales sint, ad omnipotentiam pertinent vt effectus eius; tamen si omnipotentia sine illis, vt potè ab illis absoluta benè existere posset. Intellectus ergo diuinus, qui solus diuinæ omnipotentia comprehensiuus est, supposita creaturarum possibilitate, aut etiam existentia, hoc ipso, quod per omnipotentiam ad ipsius comprehensionem obiectiue determinatur, non potest non simul determinari ad omnes creaturas tum posibles, tum existentes, quæ ad illam vt effectus pertinent, cognoscendas; atque adeo non potest non eas omnes in ipsâ omnipotentia cognoscere. Quod erat probandum. Ex quo patet, omnipotentiam, etsi sit medium physicè indifferens, vt coniungatur cum creaturis, vel cum earum negatione, atque etiam intentionaliter indifferens, vt cognoscatur non comprehensiuè, creaturis non cognitæ; supposito tamen, quod sint creaturæ, non esse medium intentionaliter indifferens, vt cognoscatur comprehensiuè, creaturis non cognitæ; quia, creaturis non cognitæ, nequibet comprehensiuè cognosci; atque adeo nec potest ad sui cognitionem comprehensiuam determinare, nisi determinando pariter ad cognitionem creaturarum. Vnde etiam clarè apparet discrimen inter Deum, & alios beatos clarè intuentes omnipotentiam: nam beati, vt potè qui omnipotentiam comprehendere nequeunt, vi eius etiam clarè visa non determinantur ad cognoscendas creaturas, vt determinatur Deus vi eius plene comprehensiuè, vt potè qui solus eam ita intueri potest.

18 Sed dicit aliquis. Casu, quod nulla creatura possibilis esset, omnipotentia non determinaret intellectum diuinum ad creaturas cognoscendas; etsi ad sui comprehensionem determinaret. Ergo modò, non sola omnipotentia, sed coniunctum ex omnipotentia, & creaturis possibilibus, aut etiam existentibus determinat ad earum cognitionem. Ergo creaturæ non cognoscuntur à Deo in omnipotentia, sed in se ipsis: quia illud in se ipso cognosci dicitur, quod ad sui cognitionem determinat, siue per se solum, siue simul cum alio quopiam ad illam determinet. Respondeo primò, per hoc argumentum non excludi, creaturas in omnipotentia cognosci; etsi probetur, non posse non etiam simul in se ipsis cognosci: quia possibile est, vt idem obiectum simul in se, & in alio cognoscatur, vt dicebamus disput. 23. quæst. 7. num. 167. Verùm quia modò dumtaxat agimus de cognitione, qua vnice in omnipotentia, & non in se ipsis creaturæ cognoscuntur à Deo. Respondeo secundò, vt omnipotentia determinet Deum ad creaturarum cognitionem, necessariū quidem esse, quod sint creaturæ; & ratio-

ne, qua cognoscendæ sunt, possibiles videlicet, aut existentes: ex hoc tamen non fit, creaturas per modum obiecti ad sui cognitionem determinare, sed tantum esse conditiones, ut ad illam omnipotentia sola determinet. Concurfus autem creaturarum ad huiusmodi determinationem, per modum conditionis tantum, non tollit eas vnicè in omnipotentia cognosci, & non in se ipsis. Itaque per talem cognitionem non ideo creaturæ tanguntur: quia in se sunt obiecta cognoscibilia; quod esset per modum obiecti determinare ad illam: sed quia semel posita sunt quid ad omnipotentiam pertinet, & hæc propterea sine illis cognosci comprehensivè non potest; quod non est determinare absolute ad dictam cognitionem, sed requiri, ut omnipotentia ad illam determinet: quæ duo valde diversa sunt. Hac eadem ratione dicemus infra disput. 27. quæst. 8. Deum per comprehensionem causæ liberæ cognoscere in illa liberum actum eius, supposito, quod talis actus ab illa habet esse.

19 Sed obijciat aliquis ex Herice disput. 8. cap. 2. Multæ sunt creaturæ, quæ non continentur adequate in omnipotentia Dei, sed in ea simul & in potentia causa creatæ. Ergo istæ in sola omnipotentia cognosci nequeunt; sed in coniuncto ex omnipotentia, & potentia creatæ. Nego consequentiam. Quia fat est, creaturam pertinere ad omnipotentiam, ut ad causam inadequatem, ut sola omnipotentia determinet ad talis creaturæ cognitionem, determinando pariter ad cognitionem alterius concubisæ talis creaturæ: quæ utriusque etiam suo modo pertinet ad omnipotentiam, ut adiutorium requisitum ad causandum creaturam ipsam. Per quæ omnia facile quisque diluet, quæcumque contra doctrinam nostram opponit Ribaden. supra, præter spectantia ad adstruendam connexionem Dei cum creaturis, quæ supra iam à nobis disput. 4. quæst. 2. diluta sunt.

Propositio 2.

20 Deus in sua omnipotentia tanquam in causa obiectivè determinante, non abstractivè, sed plenè quiditatiuè, & intuitivè cognoscit creaturas omnes, quas ipse facit, aut potest facere.

Constat hæc propositio ex doctrinâ traditâ supra disput. 23. quæst. 6. proposit. 2. & quæst. 7. proposit. 2. & rursus disput. 24. quæst. 3. proposit. 2. Cùm enim iuxta ibi dicta intellectui diuino cognitio abstractiua repugnet, subindeque ille ad aliam cognitionem, præterquam ad perfectè intuitiuam, determinabilis non sit per vllum obiectum; conficitur, nec per omnipotentiam diuinam determinari posse ad cognitionem creaturarum, quæ intuitiua non sit: tamen si aliâs omnipotentia ad minus perfectam creaturarum cognitionem esset ex se determinatiua. De quo modò non curo.

Propositio 3.

21 Deus non cognoscit creaturas in se tanquam in speculo eo sensu, quo lo-

quutus est vazq. Nec in sua omnipotentia tanquam in causa eo sensu, quo loquutus est Arrubal; de quibus egimus supra num. 14.

Ratio prioris partis est. Quia, ut vidimus disput. 23. quæst. 8. Deus non est ita vnicè obiectum formale suæ scientiæ, ut cetera omnia cognoscibilia obiecta materialia sint, quo fundat Vazq. suam sententiam. Sunt quippe creaturæ etiam obiectum formale respectu alicuius scientiæ, qua cognoscuntur à Deo, ut ibi probauimus. Vnde vniuersaliter non est verum, scientiam diuinam idcirco ad creaturas extendi: quia est scientia de Deo; ab eoque ut ab obiecto infinito haurit infinitatem. Quo currit opinio Vazq. & suorum. Sed est, sit totum hoc verum, quod illa supponit. Certè inde non fit, Deum in se aliquo proprio sensu creaturas cognoscere. Ex eo enim, quòd scientia, qua se Deus cognoscit, sit eo ipso scientia creaturarum, tantum efficitur, ipsum per scientiam sui exprimere sibi creaturas, atque adeò illas per eandem ut per speciem expressam cognoscere, non vero ut in specie, aut speculo.

22 Secunda etiam pars propositionis contra Arrubal ostenditur. Quia, siue detur in Deo species impressa loquendo propriè, siue secus: de quo egimus disput. 23. quæst. 2. absque fundamento munus speciei impressæ tribuitur omnipotentia; quòd hæc est physicè causatiua creaturarum: nihil enim connexionis habet potentia causatiua cum potentia representatiua, ut patet in causis creatis: neque quidquam ad talem connexionem videtur conferre infinitudo causæ primæ. Sed est, sit omnipotentia formaliter species impressa ad creaturas cognoscendas. Inde profectò solum fiet, Deum cognoscere creaturas per suam omnipotentiam tanquam per speciem; non verò eas cognoscere in sua omnipotentia tanquam in causa, ut notum est. Nihil enim dici potest propriè cognosci in alio, quod non cognoscitur aliquo modo veluti contentum in illo, seu veluti insitens illi, siue ei annexum. Adhoc autem prorsus est necessarium, ut id, in quo aliud cognosci dicitur, & cognoscatur in se, & obiectivè ducat, siue determinet ad cognoscendum aliud.

23 Ex quo patet, improprie etiam eos loquutos esse, qui dixerunt apud Soar. supra num. 14. Deum cognoscere in se creaturas: quia illas cognoscit per suam essentiam, hoc est, per cognitionem secum identificatam, & extrinsecus non acceptam. Hoc quippe non est cognoscere creaturas in se, sed per se. Vnde tandem concluditur, nullum esse alium modum, quo proprie dici possit Deus cognoscere creaturas in se, nisi illum, iuxta quem hæctenus processimus: quo nimirum Deus determinatus obiectivè à se ipso, siue à suâ veritate obiectivè ad cognoscendas creaturas transit. Crediderim tamen, apud antiquos rationem habitam non fuisse, vtrum id, quod in alio cognosci dicitur, per eandem cognitionem cum illo debeat attingi, an per distinctam possit. Imo illi sæpè videntur confundere, neque distinguere hoc, quod est, cognoscere vnum in alio, ac cognoscere ex alio. Tamen si Recentiores hos duos cognoscendi modos iure distinxerint, prout vidimus disput. 23. quæst. 7. iuxta quam distinctionem processimus hæctenus; deincepsque etiam procedemus.

mus. Restat igitur determinandum, an Deus in scientiâ, idâ, vel amore creaturarum, aut in aliâ suâ formalitate ipsas creaturas cognoscat.

Propositio 4.

24 Qua ratione Deus in se ipso, siue in suâ omnipotentia præcisè quoad entitatem considerata cognoscit omnes creaturas, prout explicatum est; eadem cognoscit illas in scientiâ, & in amore earum, in cæterisque formalitatibus suis consideratis pariter quoad entitatem, quam re ipsâ habent realiter identificatam cum ipso Deo.

Ratio est in promptu. Quia, ut constat ex doctrinâ statuta disput. 24. quæst. 2. non potest vna Dei formalitas sumpta præcisè quoad entitatem ad aliquam Dei cognitionem aut de se ipsâ, aut etiam de alio quouis obiecto determinare, quia determinent ad eandem reliquæ omnes formalitates Dei ab illâ, vel ab ipso Deo indistinctæ realiter; idque, etiam si in ordine ad alia munia, tales formalitates re ipsâ sint inter se distinctæ virtualiter. Quia ex vna parte distinctio virtualis, quam habent formalitates aliqua Dei in ordine ad subeunda sine contradictione alia munia, quæ expostularent in creatis distinctionem re ipsâ formalem, nihil prodest ad subeundum sine contradictione munus determinandi, & simul non determinandi ad eandem cognitionem; ex aliâ verò parte in ordine ad istud munus inter nullas formalitates Dei est admittenda distinctio virtualis: vel quia non est, quod cogat illam admittere; vel etiam quia est penitus impossibilis iuxta doctrinam suppositam loco citato, & traditam in Pharo Scient. disput. 13. quæst. 11. Sublatâ autem distinctione virtuali, prorsus repugnat, quia stare sine contradictione non potest, quòd aliqua formalitas Dei ad aliquam cognitionem determinet, & non determinet ad eandem alia formalitas realiter identificata cum illâ. Vnde concluditur, quâ ratione Deus in se ipso, aut in suâ omnipotentia, aut in quavis aliâ formalitate sui cognoscit creaturas, non posse non eadem ratione illas cognoscere in omnibus alijs formalitatibus suis identificatis cum illâ; prout propositio data fert.

25 Adde, in formalitatibus diuinis scientiæ, & volitionis creaturarum, sumptis quoad entitatem præcisè, præterquam titulo identitatis cum formalitate omnipotentia, alio insuper titulo cognosci creaturas à Deo: quia scilicet creaturæ aliquid sunt ad tales formalitates pertinentes, quatenus de suo, siue, quantum est ex se, & absolute, prima representatiua, secunda verò volitiua ipsarum creaturarum est: subindeque absque creaturis in se visis neutra earum potest à Deo perfecte comprehendi iuxta dicta in precedentibus, & latius tradita de comprehensione Dei tom. 1. disput. 17. quæst. 6. sæpe citata.

Propositio 5.

Deus in scientiâ, quam habet de 26 creaturis, considerata quoad denominationem, qua ipsum scientem illas denominat, tanquam in medio determinante cognoscit creaturas ipsas.

Hanc propositionem negant Vazq. Arrub. Alarc. & Hurt. vbi supra. Mouenturque ad illam negandam: quia opinantur, denominationem scientis creaturas in Deo per ipsas creaturas compleri tanquam per extrinsecum connotatum, atque ita illas in suo conceptu inuoluere altem obliquè: proindeque non posse esse medium, in quo, tanquam in aliquo à se distincto, dicantur creaturæ ipsæ cognosci. Sed primùm opinio, in qua fundantur, de complemento diuinorum actuum cognoscendi, & volendi per extrinsecum connotata, falsa mihi est, ut sæpe in precedentibus suppositi, probaturus in tract. de Volunt. Deinde, eâ admittâ, non est, cur creaturæ non dicantur cognosci à Deo in suâ scientiâ, saltem, ut dici possunt cognosci in coniuncto ex Deo, & ex ipsis; & in Deo prout connotante ipsas iuxta dicenda proposit. 8. & 9.

27 Negat etiam propositionem Herice: ex fundamento tamen valde diuerso. Ait enim disput. 5. citata cap. 3. etsi scientia Dei de creaturis possibilibus, etiam quoad entitatem à Deo indistinctam, intrinsecè sit connexa cum illis, vt ipse cap. 4. docet, in eâ nihilominus Deum tales creaturas non cognoscere, cognoscens nihilominus eas in suâ omnipotentia; quantumvis hæc quoad entitatem à Deo indistinctam ab illis absoluta sit, vt ipse etiam in eo cap. 3. tenet. Discrimen autem inter omnipotentiam, & scientiam reddit, quòd illa continet eminenter creaturas secundum earum esse reale, scientia verò solum secundum esse earum intentionale: qui est modus continendi longè ignobilis, ac debilius priore. Quo fit, vt omnipotentia medium possit esse determinans ad cognitionem creaturarum, scientia verò non item. Sed displicet prorsus; nec consequenter videtur hic philosophatus Herice. Quoniam, si scientia Dei de creaturis possibilibus intrinsecè est cum illis connexa, (idque non solum quoad denominationem, vt omnes confiteri tenentur, sed insuper quoad entitatem, vt ipse concedit), quid refert eas in tali scientiâ quoad suum esse non contineri, vt in omnipotentia, ad hoc, vt in illâ à Deo tanquam in medio determinante non queant cognosci? Quandoquidem, vt ipse Herice nobiscum docuit disput. 24. quæst. 3. etsi Deus neque quoad esse reale, neque quoad esse intentionale contineatur in creaturis, vt creaturæ continentur in omnipotentia, & in scientia, in illis nihilominus à se ipso cognoscitur tanquam in medio determinante ex eo præcisè, quòd creaturæ cum Deo ipso intrinsecè connexæ sunt.

28 Probo igitur datam propositionem facile. Quia ex vna parte Deus scientiam, quam de creaturis habet sumptis seorsim, per actum reflexum ab ipsa distinctum virtualiter potest cognoscere iuxta doctrinam statutam supra disput. 24. quæst. 1. ex aliâ verò parte talis scientia quoad denominationem inspectata, utpote vt sic vera essentialiter, cum ipsis creaturis metaphy-

sicè connexa est. Igitur nihil est, quod vetet, eam vt sic determinare intellectum Dei ad actum reflexum, quo ipsa in se, & creaturæ in ipsa tanquam in medio determinante ab ipso Deo cognoscantur, secundum generalem doctrinam datam disput. 23. quæst. 6. & 7. qua ostendimus, per quoduis obiectum cum alio connexum metaphysicè determinari Deum ad cognitionem, quæ prioris in se, & posterioris in priore tanquam in medio determinante cognitio sit.

29 Adde, per actum reflexum comprehensiuum scientiæ de creaturis quoad denominationem considerata: eo insuper titulo cognoscere Deum creaturas in illa iuxta doctrinam stabilitam circa proposit. 1. quòd aliquid sunt ad illam pertinens, illiusque vt sic maxime proprium. Ex quibus quisque potest colligere, qualiter Deus cognoscat creaturas in earum ideis; siue consistant ideæ in essentiâ diuinâ, siue in scientiâ Dei practica de creaturis prout possibilibus, siue in obiectis huius scientiæ quatenus talibus, iuxta diuersas Theologorum sententias. De quo nos inferius disput. 29.

Propositio 6.

30 Deus in quavis suâ volitione de creaturis quoad denominationem considerata tanquam in medio obiectiuè determinante cognoscit creaturas ipsas.

Quia talis volitio eâ, quam habet vt sic, veritate obiectiuâ intellectum diuinum determinat, præterquam ad se, ad creaturas insuper cognoscendas per eandem cognitionem; idque tum titulo connexionis, quam habet cum illis; tum quia sine illis cognitis, vtpotè ad se, tanquam obiectis pertinentibus, perfectè comprehendi non potest, prout debet ab intellectu diuino. Quæ ex dictis in præcedentibus satis, superque nota sunt. Quomodo autem non abstractiuè, sed perfectè quiditatiuè, siue intuitiuè debeant necessariò cognosci à Deo in scientiâ, aut in volitione sui creaturæ, ex dictis proposit. 2. compertum est.

Propositio 7.

31 Deus in suo Verbo notionali, prout Verbum est creaturarum, siue representatio earum per modum termini, in suoque Spiritu sancto notionali, prout pondus est, siue amor per modum termini creaturarum, ipsas cognoscit creaturas.

Tum quia Verbum: & Spiritus sanctus vt sic connexionem cum creaturis habent; tum quia sine illis cognitis, vtpotè ad se pertinentibus tanquam obiectis, perfectè comprehendi non possunt; hisque proinde duobus titulis medium sunt aptum ad obiectiuè determinandum intellectum Dei, vt præterquam se, & ipsas creaturas per eandem cognoscat cognitionem. Quæ ex dictis in præcedentibus satis sunt nota. Vnde etiam iam satis patet, talem creaturarum cognitionem in Verbo, & Spiritu sancto abstractiuam esse non posse, sed necessariò quiditatiuam, siue intuitiuam, esse debere.

Propositio 8.

Deus in coniuncto ex se, & ex creaturis coalescente ipsas creaturas cognoscit.

Quoniam Deus in quouis toto cognoscit quamlibet eius partem, non solum, quia omnis pars est intra totum, eoque sensu dici potest cognosci in toto per ipsam cognitionem totius, quia in ipso, siue intra ipsum est: sed quia totum indiuisum sumptum medium est determinans intellectum diuinum ad cognoscendam quamlibet partem sui seorsim, non solum per intuitionem, comprehensiuam sui, eoque quævis pars sui aliquid est pertinens ad se, sed etiam per intuitionem non comprehensiuam; eoque cum quavis parte sui metaphysicè connexum est. Itaque hæc duobus titulis cognoscit Deus singulas partes cuiusvis totius seorsim ex vi cognoscendi totum ipsum indiuisum. Sicque in coniuncto ex se, & creaturis, quod totum quoddam est, cognoscit creaturas ipsas. Idque cognitione intuitiuâ, siue quiditatiuâ; vt constat.

Propositio 9.

Deus in se prout connotante creaturas ipsas creaturas cognoscit titulo connexionis, quam ipse prout connotans creaturas cum ipsis habet ab eisdem vt connotatis participatam extrinsecè.

Quomodo Deus se ipsum prout connotantem creaturas cognoscat, constat ex generali doctrinâ tradita disput. 23. quæst. 4. num. 106. de cognitione, qua Deus vnumquodque obiectum cognoscit, prout subest alteri, seu prout connotans alterum. Qua posita, dicimus, eo ipso, quòd Deus prout connotans creaturas sine ipsis creaturis stare non potest, ab ipsâ Dei entitate prout connotante creaturas determinari obiectiuè intellectum diuinum ad cognoscendas creaturas ipsas connotatas, ita quidem, vt obiectum determinans sola entitas Dei sit, creaturæ autem connotata: conditio ad talem determinationem ex parte obiecti requisita. Nam, sicut respectu cognitionis Dei prout connotantis creaturas præcisè sumpta, solus Deus est obiectum cognitum expressè, & formaliter, creaturæ autem non item, sed aliter per ipsam vt circumstantiâ quædam connotata, siue respecta; vt ex doctrinâ datâ loco citato, notum est. Ita respectu determinationis, qua entitas Dei prout connotans creaturas determinat intellectum diuinum ad cognitionem tum sui, tum ipsarum creaturarum, sola entitas ipsa Dei est determinatiuum, quod determinat, creaturæ verò se habent vt mera conditio.

Vnde patet; qua ratione casus huius propositionis à casu præcedentis diuersus sit. In illo enim, hoc ipso, quòd coniunctum ex Deo, & creaturis indiuisum determinat ad cognoscendas ipsas creaturas seorsim, non possunt non ipsæ partialiter determinare ad talem cognitionem sui. In hoc verò, cum non coniunctum, proindeque neque Deus, & creaturæ ex æquo, sed Deus dumtaxat vt illas connotans determinet, illæ

illa utique, non ut determinatum partiale, sed ut conditio ad determinationem requiritur se habent.

35 Quoniam verò iuxta doctrinam generalem statutam loco citato Deus non potest affirmatiue iudicari expressè, & formaliter prout connotans creaturas, quin per tale iudicium, supposità apprehensione simplici earum, ipsa creatura tacite, sine virtualiter affirmetur: scire opus est, Deum prout connotantem creaturas, alias simpliciter apprehensas, ad duo iudicia diuersa determinare posse, de factoque subinde dicendum esse determinare obiectiue se solo intellectum suum, habentibus se creaturis ut mera conditio ne obiectiua ad tales determinationes. Primum videlicet ad iudicium, quod tam de creaturis, quam de ipso Deo expressa, & formalis affirmatio sit: & hoc est iudicium, per quod iuxta præsentem propositionem creaturæ cognoscuntur in Deo prout ipsas connotante. Deinde ad iudicium, quod solius Dei sit affirmatio expressa, & formalis, creaturarum verò, alias apprehensarum simpliciter, dumtaxat virtualis. Quod iudicium rursus mouet intellectum diuinum ad aliud de creaturis expressum, etiam & formale: & hoc est iudicium, per quod creaturæ dicuntur ex Deo prout ipsas connotante cognosci iuxta doctrinam traditam in seq. quæst.

36 Ex dictis autem in tota præsentem colligitur, bifariam imprimis posse vnum obiectum determinare intellectum Dei ad cognoscendum alterum. Primum; quia cum illo connexum est metaphysicè. Secundò: quia sine illo cognito comprehendere non potest. Connexio autem metaphysica obiecti aut ipsi intrinseca, eaque vel cum termino à se adequatè distincto, vel cum parte sui esse potest; aut ipsi semiextrinsece proteniens à connotato, eaque cum connotato ipso. Iuxta quos quatuor determinandi modos possibiles in vno obiecto comparatione alterius totidem modis potest Deus cognoscere vnum obiectum in altero, & creaturas in se ipso, aut in aliquo predicato sui, prout constat ex dictis. Porro, quacunque titulo connexionis cum alio ad illud cognoscendum determinat, etiam determinat titulo comprehensibilitatis, quatenus sine tali termino cognito, utpote ad se pertinente, comprehendere non possunt.

QVAESTIO III.

Vtrum Deus ex se ipso cognoscat creaturas.

37 **I**D est, per cognitionem oriundam ex cognitione sui, ab eaque distinctam aliquo modo, ut saepe in superioribus explicauimus. Pro negatiua parte sunt Recentiores, qui vniuersaliter existimant, cognitionem vnus ex alio imperfectionem præferre. Affirmatiuam verò tuentur Herice disput. 5. de Scient. cap. 5. & alij.

Propositio 1.

38 Deus ex se ipso cognoscit creaturas tam existentes, quam possibiles; ex

se, inquam, non formaliter, sed virtualiter.

Hæc propositio expressa videtur apud D. Dionysium loco citato quæst. præceden. proposit. 1. Fauet ei etiam S. Tho. tum loco ibi citato ex lib. 1. contra Gent. dicens, Deum cognoscere alia à se in essentia sua visitatum 1. par. quæst. 14. artic. 6. ad 2. dum ait, essentiam diuinam ducere ad cognitionem creaturæ. Nec refragatur artic. 7. dicens, Deum non per causam prius cognitam, sed in causa cognoscere effectus. Hic enim tantum intendit remouere à Deo discursum formalem, ut ex contextu constat. Fauent item verba Concilij Valentini relata num. 15. sine. Ratione etiam ostenditur propositio. Quia, ut vniuersaliter statuimus disput. 23. quæst. 7. modus cognoscendi vnum ex alio per virtuale quoddam genus diuersus nullatenus repugnat Deo; de factoque consequenter datur in illo, quoties vnum obiectum ut cognitum, sine mediâ sui cognitione ad cognitionem mouet alterius obiecti. Mouet autem, quoties primum medium est obiectiue determinans ad cognoscendum secundum, vel quia cum illo connexum est, vel quia sine illo cognito comprehendere non potest. Sed Deus ratione suæ omnipotentia, cæterarumque subinde formalitatum suarum, si considerentur quoad entitatem; tum ratione suæ scientiæ, volitionis, Verbi que sui, & Spiritus sancti, si considerentur quoad denominationem ad creaturas omnes tam existentes, quam possibiles respectiuam, medium est obiectiue determinans ad cognoscendas tales creaturas vel ob connexionem, quam habet cum illis, vel, quia sine illis cognitis comprehendere non potest, ut satis constat ex dictis quæst. præceden. Ergo Deus ex se ipso, ex suauè omnipotentia, ex alijsque suis formalitatibus sumptis quoad entitatem; tum ex sua scientia, volitione, Verboque, & Spiritu sancto prout respicientibus dictas creaturas, ipsas creaturas cognoscit. Et confirmari potest. Quia, ut vidimus disput. 24. quæst. 4. Deus se ipsum ex creaturis cognoscit. Ergo potiore iure creaturas cognoscet ex se ipso. Itaque Deus non solum determinat ad comprehensionem sui, quæ indiuisim creaturas etiam tangat, sed etiam ad comprehensionem sui ex duplici actu coalescentem, quorum altero ipse Deus solus, altero verò à primo virtualiter emanante creaturæ sole tangantur iuxta doctrinam datam supra disput. 24. quæst. 5. num. 40. Et vniuersè Deus cognoscit creaturas ex omni obiecto; in quo iuxta dicta quæst. præceden. cognoscit illas: eoquod omne medium idoneum comparatione Dei ad cognoscendum aliud in se, est quoque idoneum ad cognoscendum idem ex se; ut satis ex dictis notum est.

39 Vnde in hac re mihi non placet consequentia P. Herice. Qui, cum docuisset disput. 4. cap. 3. Deum se non cognoscere ex creaturis, modò dicit, Deum creaturas ex se ipso cognoscere: discrimenque reddit: quia Deus medium nobilissimum, ac perfectissimum est respectu creaturarum; se, cus verò creaturæ respectu Dei. Sed malè: quia, si perfectio entitatiua medij, aut imperfectio esset ad propositum attendenda, neque in creaturis se ipsum cognosceret Deus, contra id, quod ipse Herice nobiscum docuit eadem disput. 4. cap. 2. nam etiam sunt creaturæ imperfectum medium respectu Dei cogniti in ipsis.

Maior